

методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с.

3. Салата О. Виховання патріотизму в умовах нових суспільно-політичних реалій. [Електронний ресурс]. 2018. Доступно: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26198/1/%D0%9F%D0%B0%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BE%D1%82_%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F.pdf

Петренко А.М.,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу теорії і практики педагогічної освіти
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ

Анотація. Автором порушується проблема підвищення якості викладання в закладах вищої освіти психолого-педагогічних дисциплін, яким відводиться провідна роль у формуванні громадянського суспільства через розвиток людського потенціалу у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Ключові слова: заклади вищої освіти, педагогічні дисципліни, психологічні дисципліни, якість викладання.

Annotation. The author addresses the issue of enhancing the quality of teaching in higher education institutions, specifically in psychological and pedagogical disciplines. These disciplines are crucial for the development of civil society by fostering human potential through formal, non-formal, and informal education.

Key words: higher education institutions, pedagogical disciplines, psychological disciplines, quality of teaching.

Активізація співпраці України та Європейського Союзу у сфері вищої освіти зумовлює реформування та модернізацію національної системи вищої освіти; сприяння зближенню у сфері вищої освіти в рамках Болонського процесу [5]; покращення якості та підвищення важливості вищої освіти [4]; розширення можливостей закладів вищої освіти в підвищенні якості формування людського потенціалу для забезпечення сталого розвитку територіальних громад та територій освітніми послугами для різних верств населення упродовж життя [1]. Саме тому збільшується потреба у фахівцях, здатних володіти спеціалізованими вміннями/навичками розв'язання проблем, необхідних для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур, розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності [7]; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються; управляти робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів [6];

нести відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів; продовжувати навчання з високим ступенем автономії [8].

Випускники закладів вищої освіти в своїй професійній діяльності виконуватимуть різні ролі (викладач закладу вищої освіти, бізнес-тренер, тьютор, ментор, фасилітатор, коуч), успішність яких залежить від рівня сформованості психолого-педагогічних компетентностей: створюватимуть, очолюватимуть або викладатимуть у корпоративних університетах, організовуватимуть навчання підлеглих і навчатимуться самі в системах формальної, неформальної та інформальної освіти, що вимагає від них володіння новітніми, цікавими методами організації освітнього процесу; надаватимуть освітні послуги в консалтингових компаніях, братимуть участь у розвитку сфери освітніх послуг через реалізацію різних форм роботи. На другому етапі реалізації Стратегії розвитку вищої освіти (2025-2028 рр.) [2] передбачається розширення діяльності із забезпечення освіти дорослих, що, безумовно, вимагатиме фахівців, які володіють компетентностями в галузі 01 Освіта/Педагогіка. Подальший розвиток освіти дорослих передбачається також Проектом плану відновлення України, розробленим робочою групою «Освіта і наука» в рамках діяльності Національної ради з відновлення України від наслідків війни (2022) [3]. Не менш важливим є володіння психолого-педагогічними компетентностями для розвитку сім'ї, як найважливішого чинника, що впливає на формування особистості, бо саме в сім'ї дитина просто та невимусно при звичається до життя. В сім'ї будується підґрунтя розуміння дитиною світу, з перших років вона засвоює моральні цінності, соціальні норми, культурні традиції, формується як особистість, громадянин і професіонал. Відтак, вдосконалення системи викладання психолого-педагогічних дисциплін сприятиме формуванню громадянського суспільства, що відповідає Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2023).

Концептуальні засади підвищення якості викладання психолого-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти становлять: психолого-педагогічні теорії: особистісно-орієнтованого навчання (Карл Роджерс, Лев Виготський); конструктивізму (Жан Піаже, Джером Брунер); соціального навчання (Альберт Бандура); теорії мотивації: самоактуалізації (Абрахам Маслоу); очікувань (Віктор Врум); цілеспрямованої діяльності (Едвард Десі та Річард Райан); професійного розвитку: стадій професійного розвитку (Дональд Супер); компетентнісного підходу (Джон Равен); рефлексивної практики (Дональд Шон) та ін.

Список використаних джерел

1. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН. від 25 вересня 2015 р.). URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015> (дата звернення: 15.03.2025).
2. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти на 2022-2032 рр. : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <http://surl.li/cbbvyd> (дата звернення: 15.03.2025).
3. Проект плану відновлення України. (Матеріали робочої групи «Освіта і наука») : Національна рада з відновлення України від наслідків війни. 2022. С. 35. URL: <http://surl.li/vwrxnj> (дата звернення: 13.03.2025).
4. Цілі сталого розвитку: Україна : Національна доповідь Міністерства

- економічного розвитку і торгівлі. 2017. URL: [Перегляд: SDGs NationalReportUA Web.pdf](#) (дата звернення: 13.03.2025).
5. Annex I: Statement on Academic Freedom : EHEA. Rome Ministerial Communique. 2020. URL: <http://surl.li/jflbp> (дата звернення: 12.03.2025).
 6. Cape Town Open Education Declaration: Unlocking the promise of open educational resources. 2018. URL: <https://is.gd/XVaHnI> (дата звернення: 11.03.2025).
 7. Digital Education Action Plan 2021-2027. Resetting education and training for the digital age (Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions, 30.9.2020 COM/2020/624 final) : European Commission. 2020. URL: <http://surl.li/rymbxp> (дата звернення: 14.03.2025).
 8. Europe's Digital Decade: digital targets for 2030 : EC 2022. URL: <http://surl.li/ezpay> (дата звернення: 11.03.2025).

Писаненко О.І.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

Науковий керівник: Бялик О.В.,
доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ОДНА ІЗ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У науковій праці зацентовано увагу на понятті «соціальна компетентність» як одній із ключових компетентностей здобувачів вищої освіти, встановлено її специфічні риси та особливості формування.

Ключові слова: соціальна компетентність, здобувачі вищої освіти, формування соціальної компетентності майбутніх фахівців.

Annotation. The scientific work focuses on the concept of «social competence» as one of the key competencies of higher education students, and its specific features and peculiarities of formation are established.

Key words: social competence, higher education students, formation of social competence of future specialists.

Відповідно до нормативних державних документів, зокрема, законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепцією розвитку освіти України на період 2015–2025 роки, та ін. активізується процес пошуку ефективних механізмів підготовки кваліфікованих фахівців, у яких володіння соціальною компетентністю є однією ключовою професійної компетентності майбутніх фахівців.

Здобувачі вищої освіти є особливою соціальною категорією, яка характеризується високим освітнім рівнем, соціальною активністю, достатньо гармонійним поєднанням інтелектуальної та соціальної зрілості, готовністю до